

Κειμενογλωσσολογία

3^ο μάθημα

Το κείμενο και η έννοιά του

Για να χαρακτηριστεί μια γλωσσική ενότητα κείμενο, είναι απαραίτητες ορισμένες προϋποθέσεις:

- α) **να έχει καθορισμένα όρια**, αναγνωρίσιμα από τους συμμετέχοντες στην επικοινωνία
- β) **να έχει εσωτερική συνοχή**, να αναφέρεται σε μια εξωγλωσσική πραγματικότητα, η οποία μπορεί να αποτελέσει μια ολότητα (π.χ. τηλεφωνική επικοινωνία)
- γ) **να συνδέεται με την πράξη της επικοινωνίας**: οι προθέσεις του παραγωγού του λόγου να είναι αναγνωρίσιμες από τους συμμετέχοντες
- δ) **να έχει νόημα**: τα νοήματα της γλωσσικής ενότητας να είναι αναγνωρίσιμα από όσους συμμετέχουν στην επικοινωνιακή συνθήκη που εντάσσεται το κείμενο (πχ **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**, ως τίτλος εφημερίδας)

Κείμενο: ορισμός

Μια γλωσσική ενότητα που έχει **καθορισμένα όρια**, **εσωτερική συνοχή** και φέρει τόσο στοιχεία από τις **προθέσεις του δημιουργού** όσο και νοήματα που συνδέονται με **εξωγλωσσικές καταστάσεις** και **επικοινωνιακές συνθήκες**.

Παράδειγμα.

Η λέξη **φωτιά** έχει όρια και εσωτερική συνοχή, όμως από μόνη της δεν αποτελεί κείμενο καθώς δεν αναφέρεται σε ορισμένη κατάσταση, δεν γνωρίζουμε τις προθέσεις του παραγωγού, ούτε τις συνθήκες παραγωγής της

Αν η λέξη εκφωνηθεί με δυνατή και αγωνιώδη φωνή σε ορισμένο χώρο, τότε αποτελεί κείμενο γιατί συγκροτεί μια γλωσσική ενότητα, η πρόθεση και οι επικοινωνιακές συνθήκες της οποίας είναι αντιληπτές

Παραδείγματα

Απαγορεύεται η είσοδος
στους μη έχοντες ειδική άδεια

Το νόημα προκύπτει από την περίσταση της επικοινωνίας

Πραγματολογία κειμένου

Η πραγματολογία εξετάζει τα νοήματα και τις σημασίες που παίρνουν τα εκφωνήματα ανάλογα με τον χρόνο, τον χώρο, τους ομιλητές και τον επιδιωκόμενο στόχο

Η γλώσσα εξετάζεται ως πράξη και περιλαμβάνει:

- 1) **την πράξη της εκφώνησης**, απλή εκφορά λέξεων
- 2) **την προσλεκτική πράξη**, πράξη με την οποία ο ομιλητής προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα καταλάβει ο ακροατής την πρόθεσή του
- 3) **την πράξη επιτέλεσης**, αναφέρεται στο αποτέλεσμα που επιδιώκει ο ομιλητής να έχει το εκφώνημα στον αποδέκτη

Παράδειγμα

Αν δεν μου δώσεις το βιβλίο, δεν θα σου ξαναμιλήσω (1)

Μου δίνεις, σε παρακαλώ, το βιβλίο; (2)

Είπες ότι θα μου δώσεις το βιβλίο. (3)

Θα μου δώσεις το βιβλίο; (4)

Δώσε μου αμέσως το βιβλίο. (5)

Καθεμιά από τις εκφράσεις διαφέρει ως προς την πράξη εκφώνησης

Κατηγορίες λεκτικών πράξεων

Δηλωτικές, δηλώνεται η αλήθεια του περιεχομένου του εκφωνήματος

Κατευθυντικές, ο ομιλητής επιχειρεί να πείσει ή να κατευθύνει

Δεσμευτικές, ο ομιλητής δεσμεύεται να πραγματοποιήσει αυτό που λέει

Εκφραστικές, ο ομιλητής εκφράζει την ψυχική του κατάσταση

Διακηρυκτικές, ο ομιλητής επιτελεί μια πράξη

Οι λεκτικές πράξεις μπορούν να συσχετίζονται βάσει της **αρχής της συνεργασίας**

Η αρχή της συνεργασίας των λεκτικών πράξεων

Η αρχή της συνεργασίας διέπεται από αξιώματα:

1. **Το αξίωμα της ποιότητας**, επιθυμία μετάδοσης της αλήθειας από τους επικοινωνούντες
2. **Το αξίωμα της ποσότητας**, ποσότητα των στοιχείων που μεταδίδονται από τους επικοινωνούντες
3. **Το αξίωμα της συνάφειας**, συνάφεια του υπό συζήτηση θέματος με το σκοπό της επικοινωνίας
4. **Το αξίωμα του τρόπου**, τη σαφήνεια του λόγου

Κατηγορίες κειμένων

- 1. Προφορικά κείμενα:** διέπονται από τα χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου, ο οποίος είναι οικείος, απροσχεδίαστος, αυθόρμητος, άμεσος και εφήμερος (παρατακτική σύνταξη, ενεργητική φωνή, επανεκκινήσεις, επαναλήψεις, ασυνταξίες, κα).
- 2. Γραπτά κείμενα:** διέπονται από τα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου, ο οποίος είναι προσχεδιασμένος, έμμεσος και έχει διάρκεια (υποτακτική σύνταξη, παθητική φωνή, ονοματικές φράσεις, κα).

Κειμενικά γένη

Περιγραφή

Αφήγηση

Επιχειρηματολογία

ΠΡΩΤΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Κέντρο Υγείας	24240 22222
.	24240 22592
Ιατρεία Περιφερειακά	
Αλόνησου	24240 65208
Γλώσσας	24240 33504
Ν. Κλήματος	24240 33000
Αστυνομικό Τμήμα	24240 22235
Αστυνομικοί Σταθμοί	
Αλόνησου	24240 65205
Γλώσσας	24240 33333
Λιμενικοί Σταθμοί	

Εκτός από το Ρέθυμνο, ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης οι πολιτιστικές εκδηλώσεις «Υακίνθια» στο χωριό Ανώγεια στον Ψηλορείτη (54χλμ¹ ανατολικά του Ρεθύμνου), που γίνονται αρχές Ιουλίου και περιλαμβάνουν συμπόσια, ομιλίες, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, προβολές ταινιών και, φυσικά, πανηγύρια με παραδοσιακά Κρητικά τραγούδια και μαντινάδες

Λέξει επίσης να πάτε στη πανηγύρι του Προφήτη Ηλία (19-20 Ιουλίου) στο χωριό Γερακάρι (41 γλμ. ΝΑ του Ρεθύμνου), που περιλαμβάνει

για στην
ται μέσα
έντια με
ά.

2.1. Γενικές πληροφορίες: Τα δραστικά συστατικά του είναι ένας συνδυασμός δύο αντιόξινων ενώσεων, υδροξείδιο αργιλίου και υδροξείδιο μαγνησίου (τα δισκία περιέχουν επίσης ανθρακικό μαγνήσιο) καθώς επίσης και σιμεθικόνης, η οποία ανακουφίζει από το φούσκωμα (μετεωρισμό).

2.2. Ενδείξεις: Γαστροδωδεκαδακτυλικό έλκος, αιμορραγική γαστρίτιδα, οισοφαγίτιδα από γαστρο-οισοφαγική παλινδρόμηση, γενικά καταστάσεις γαστρικής υπερέκκρισης, γαστρίτιδες, δυσπεπτικά ενοχλήματα.

2.3. Αντενδείξεις: Δεν αναφέρονται απόλυτες.

2.4. Ειδικές προφυλάξεις και προειδοποιήσεις κατά τη χρήση: Σε νεφρική ανεπάρκεια και ιδιαίτερα σε μακροχρόνια χορήγηση, υπάρχει αυξημένος κίνδυνος εμφάνισης συνδρόμου ένδειας φωσφόρου με υπερασβεστιουρία και οστεομαλάκυνση ή επιβάρυνσης του ανοϊκού συνδρόμου του υποβαλλόμενου σε αιμοκάθαρση. Επίσης υπάρχει αυξημένος κίνδυνος εμφάνισης νευρολογικών, νευρομυϊκών και καρδιαγγειακών διαταραχών. Προσοχή επίσης απαιτείται σε άτομα με έντονη δυσκοιλιότητα και ιδιαίτερα ηλικιωμένα ή που βρίσκονται σε άναλο δίαιτα. Σε ανάγκη λήψης και άλλων φαρμάκων η λήψη τους να γίνεται με χρονικό μεσοδιάστημα 2 ωρών.

Κύηση: Δεν υπάρχουν επαρκείς κλινικές μελέτες σε εγκύους. Εν τούτοις δεν θεωρείται επιβλαβές για εγκύους υπό την προϋπόθεση ότι αποφεύγονται μακροχρόνιες μεγάλες δόσεις.

Γαλουχία: Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα αντιόξινα που περιέχουν αργίλιο, μαγνήσιο και σιμεθικόνη που να δείχνουν ότι δεν πρέπει να χορηγούνται σε γυναίκες που θηλάζουν.

Δεν επηρεάζει την ικανότητα οδήγησης και χειρισμού μηχανημάτων.

Περιγραφικά κείμενα

Περιγραφικά κείμενα: αναπαριστούν γλωσσικά πρόσωπα, χώρους, αντικείμενα και καταστάσεις της εμπειρίας του ομιλητή-συντάκτη και διακρίνονται σε **αντικειμενικά** και **υποκειμενικά**. Στα πρώτα χρησιμοποιείται συνήθως γ' πρόσωπο, παθητική σύνταξη και απουσιάζει ο μεταφορικός λόγος. Στα δεύτερα χρησιμοποιούνται κυρίως το α' πρόσωπο και αρκετές μεταφορές. Τα συχνότερα μορφοσυντακτικά στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούνται στα περιγραφικά κείμενα είναι τα επίθετα, τα επιρρήματα, ο ενεστώτας και τα βοηθητικά ρήματα. Τα περιγραφικά κείμενα χαρακτηρίζονται συνήθως από σαφήνεια, ακρίβεια και παραστατικότητα.

Αφηγηματικά κείμενα

Αφηγηματικά κείμενα: αναπαριστούν γλωσσικά εξιστορήσεις με μια ορισμένη σειρά πραγματικών ή φανταστικών συμβάντων, πράξεων και ενεργειών, που συνέβησαν ή κατασκευάστηκαν από τα συμμετέχοντα στην αφήγηση πρόσωπα. Διακρίνονται σε **μυθοπλαστικά**, που ανήκουν στη λογοτεχνία και έχουν περιεχόμενο μη πραγματικό, σε **ιστορικά**, όπου εξιστορούνται γεγονότα του παρελθόντος, και **ρεαλιστικά**, όπου εξιστορούνται γεγονότα σύγχρονα με τον χρόνο του αφηγητή. Εξελίσσονται πάνω σε δομικά σχήματα συμβάντων, τα οποία συνδέονται συνήθως μεταξύ τους χρονικά. Κυριαρχεί ο αόριστος χρόνος και το συνοπτικό ποιόν ενέργειας, ενώ πολύ συχνά χρησιμοποιούνται χρονικά επιρρήματα. Τα αφηγηματικά κείμενα περιέχουν συνδετικές λέξεις και φράσεις που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων.

Επιχειρηματολογικά κείμενα

Επιχειρηματολογικά κείμενα: περιέχουν γλωσσικά στοιχεία με τα οποία ο ομιλητής-συντάκτης επιχειρεί να επηρεάσει τον αποδέκτη του κειμένου, με σκοπό την αλλαγή της άποψης και της στάσης του. Εξελίσσονται πάνω σε δομικά σχήματα συμβάντων και καταστάσεων, που οδηγούν σε μια έκβαση την οποία ο ομιλητής (ή ο συγγραφέας) προαποφάσισε. Από τα πιο συνηθισμένα γλωσσικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι τα σχήματα λόγου (ρητορικές ερωτήσεις, επαναλήψεις, ελλείψεις κ.ά.), σύνδεσμοι και επιρρήματα που εξασφαλίζουν τη στενή σύνδεση των νοημάτων (και, αλλά, βέβαια, φυσικά, λοιπόν κ.ά.) και εκφράσεις που δηλώνουν το πιθανό (μπορεί, υποθέτω, κατά τη γνώμη μου κ.ά.) και το αναγκαίο (πρέπει, χρειάζεται κ.ά.).

Υφολογία

Η έννοια του ύφους

Ύφος κειμένου

Αφήγηση

Μια μέρα γύρω στο μεσημέρι, στην περιοχή του πάρκου Μονσό, πάνω στην πλατφόρμα ενός σχεδόν πλήρους λεωφορείου της γραμμής 5 (σήμερα 84), πρόσεξα έναν άνθρωπο με πολύ μακρύ λαιμό, που φορούσε ένα μαλακό καπέλο, που είχε γύρω του ένα πλεχτό κορδόνι αντί για κορδέλα. Ο άνθρωπος αυτός τα 'βαλε ξαφνικά με τον διπλανό του, κατηγορώντας τον πως επίτηδες του πατούσε τα πόδια κάθε φορά που επιβάτες ανέβαιναν ή κατέβαιναν. Εγκατέλειψε πάντως νωρίς τη συζήτηση, για να ριχτεί σε μια θέση που άδειασε.

Δυο ώρες αργότερα, τον ξαναείδα μπροστά στο σταθμό Σεν Λαζάρ, να συζητάει μεγαλοφώνως μ' ένα φίλο του, που τον συμβούλευε να μικρύνει το άνοιγμα του πέτου του παλτού του, βάζοντας έναν έμπειρο ράφτη να του ράψει λίγο ψηλότερα το πάνω πάνω κουμπί.

Ρεϊμόν Κενό, Ασκήσεις ύφους, σε ελληνική απόδοση του Αχιλλέα Κυριακίδη.

Ύφος κειμένου

Modern Style

Σ' ένα αστικό, μια μέρα γύρω στο μεσημέρι, υπήρξα μάρτυς της ακόλουθης μικρής κωμικοτραγωδίας. Ένας τζιτζιφιόγκος, που τον κατέτρυχε ένας μακρύς λαιμός και (άλλο πάλι τούτο) ένα μικρό σιρίτι ολόγουρα από το καπέλο του (είναι πολύ της μόδας, αλλά εγώ δεν το πάω καθόλου) με την πρόφαση πως τάχα μου έπεφτε γερό σπρώξιμο, βγήκε του διπλανού μ' ένα τουπέ, που πρόδινε ένα χαρακτήρα αδύνατο, και τον κατηγόρησε πως του ποδοπατούσε συστηματικά τα λουστρίνια του κάθε φορά που ανέβαιναν ή κατέβαιναν κυρίες και κύριοι που κατευθύνονταν προς το Σαμπερέ. Ο τύπος δεν περίμενε ούτε στο ελάχιστο μίαν απόκριση που, το δίχως άλλο, θα τον έφερνε να γίνει χαλκομανία στο πάτωμα και σκαρφάλωσε με ζωηράδα στο υπερώο, όπου τον καρτερούσε ένα ελεύθερο κάθισμα, γιατί ένας απ' τους χρήστες του οχήματός μας μόλις είχε πατήσει το πόδι του στη λιωμένη άσφαλτο του πεζοδρομίου της πλατείας Περέρ. Δύο ώρες αργότερα, καθώς τώρα βρισκόταν η αφεντιά μου στο υπερώο, είδα ξανά το παιδαρέλι, για το οποίο σας μίλησα πιο πάνω, που 'δειχνε ν' απολαβαίνει πλέρια τα λεγόμενα ενός νεαρού λιμοκοντόρου, που οπωσδήποτε το 'παιζε συμβουλάτοράς του για το πώς φοριέται ένα κοντομάνικο στο καθωσπρέπει.

Ύφος κειμένου

- Η διαφορά στα δύο κείμενα είναι **διαφορά ύφους**
- Στο πρώτο: ουδέτερο λεξιλόγιο, απουσία χαρακτηρισμών, συνηθισμένη σύνταξη
- Στο δεύτερο: υποκειμενικοί χαρακτηρισμοί και σχόλια, σύνταξη ανάμεσα στον προφορικό και γραπτό λόγο

Ύφος: ορισμός

Ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο ο ομιλητής (ή ο συγγραφέας), συνδυάζοντας γλωσσικά στοιχεία που έχει επιλέξει, εκφράζει ένα συμβάν, μια σκέψη του, ένα συναίσθημα κτλ.

Είδη ύφους (1)

Τυπικό ύφος χρησιμοποιείται κατά κανόνα στον γραπτό λόγο (σε κείμενα της δημόσιας διοίκησης, επιστημονικά, νομικά, δημοσιογραφικά κ.ά.) και λιγότερο στον προφορικό λόγο (σε αγορεύσεις, διαλέξεις, πολιτικές ομιλίες, κηρύγματα κ.ά.). Περιέχει λεξιλόγιο και εκφράσεις λόγιας προέλευσης, σύνταξη υποτακτική με μεγάλες περιόδους, κυριολεκτικό λόγο και μορφολογικούς τύπους που βρίσκονται πιο κοντά στην Καθαρεύουσα.

Είδη ύφους (2)

Οικείο ύφος χρησιμοποιείται συνήθως στον προφορικό λόγο (σε συνομιλίες και συζητήσεις μεταξύ προσώπων που έχουν οικειότητα κ.ά.) και λιγότερο στον γραπτό λόγο (σε κείμενα χιουμοριστικά, σε φιλικές επιστολές, σε ορισμένα λογοτεχνικά κείμενα κ.ά.). Περιέχει λεξιλόγιο και εκφράσεις λαϊκής προέλευσης, σύνταξη παρατακτική με μικρές περιόδους, συχνά ελλειπτικό και μεταφορικό λόγο και μορφολογικούς τύπους που βρίσκονται πιο κοντά στη Δημοτική.

Είδη ύφους (3)

Ουδέτερο ύφος χρησιμοποιείται περισσότερο στον γραπτό λόγο (κείμενα περιγραφικά, γραπτές ανακοινώσεις, ειδήσεις κ.ά.) και λιγότερο συχνά στον προφορικό λόγο (αναγγελίες, προφορικές ανακοινώσεις κ.ά.). Περιέχει λεξιλόγιο και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται συχνά στη νέα ελληνική, σύνταξη παρατακτική και υποτακτική και τους κοινότερους από τους μορφολογικούς τύπους

Το ύφος της Νέας Ελληνικής

Η συνύπαρξη Καθαρεύουσας και Δημοτικής διαμόρφωσε μια μορφολογική πολυτυπία, η οποία δίνει τη δυνατότητα υφολογικών διαφοροποιήσεων που σχετίζονται με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση του ομιλητή/συντάκτη, π.χ.

Οι Ξανθιώται προσέφεραν στον πρωθυπουργό το κλειδί της πόλεως. (1)

Οι Ξανθιώτες πρόσφεραν στον πρωθυπουργό το κλειδί της πόλης. (2)

Η φράση (1) είναι δυνατό να εκφωνηθεί από άτομο μεγάλης ηλικίας, υψηλής μόρφωσης και συντηρητικής ιδεολογίας, ενώ η φράση (2) από άτομο μεσαίας ηλικίας (αλλά και μεγαλύτερης), χαμηλής (αλλά και υψηλής) μόρφωσης με μη συντηρητική κατά κανόνα ιδεολογία.

Το ύφος της Νέας Ελληνικής

Η παράλληλη χρήση Καθαρεύουσας και Δημοτικής προσέφερε λεξιλόγιο που προέρχεται τόσο από τη λόγια όσο και από τη λαϊκή γλωσσική παράδοση. π.χ.

*Η αναζήτηση της αιτίας που προκάλεσε τον σεισμό απεδείχθη μάταιη. (1)
Το ψάξιμο της αιτίας που προκάλεσε τον σεισμό κατάντησε άχρηστο. (2)*

Στη φράση (1) οι λογιότερες λέξεις *αναζήτηση, απεδείχθη, μάταιη* δίνουν ένα ύφος περισσότερο επίσημο σε σχέση με τη φράση (2), όπου χρησιμοποιούνται οι πιο λαϊκές λέξεις *ψάξιμο, κατάντησε, άχρηστο*, και το ύφος είναι λαϊκό.

Το ύφος της Νέας Ελληνικής

Στον προφορικό λόγο χρησιμοποιούνται πολύ πιο συχνά από ό,τι στις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες **τυπικές εκφράσεις** που προσδιορίζονται και επιβάλλονται από την κατάσταση επικοινωνίας και έχουν συνήθως **εθιμοτυπικό χαρακτήρα**, όπως: *γεια χαρά, με γεια, καλορίζικο, καλό ξημέρωμα, στο καλό, καλή βδομάδα κτλ.*

Το ύφος της Νέας Ελληνικής

Στον προφορικό λόγο χρησιμοποιούνται ορισμένες λέξεις ή φθόγγοι ή και συνδυασμοί φθόγγων **χωρίς να έχουν ιδιαίτερη σημασία**, π.χ. *να πούμε, λοιπόν, κατάλαβες; έτσι, χμ, εμ, εε* κτλ. Απλώς δείχνουν πως ο ομιλητής ή δεν έχει ευφράδεια ή διστάζει ή περιμένει την ανταπόκριση του συνομιλητή του.

Το ύφος της Νέας Ελληνικής

Στον προφορικό λόγο συχνά χρησιμοποιούνται **ρητορικές ερωτήσεις** του τύπου *Τι λες;* (είναι πολύ εντυπωσιακό ή περίεργο), *Τι να κάνουμε;* (βρισκόμαστε σε αδιέξοδο), *Και τι δεν έχουμε* (έχουμε από όλα) κτλ

Ύφος και σχήματα λόγου

Αναδίπλωση, όταν μια λέξη ή φράση επαναλαμβάνεται αμέσως, π.χ. *Οι φίλοι μας θα έρθουν **σήμερα**, **σήμερα** θα φύγουν.*

Ειρωνεία, όταν χρησιμοποιούνται λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν στην ουσία αντίθετη σημασία από αυτή που δίνεται με τη λέξη, π.χ. *Θύμωσε πολύ μαζί του και του τα είπε **κομψά*** (δηλ. με άκομψα, υβριστικά λόγια).

Έλλειψη, όταν παραλείπονται λέξεις ή φράσεις που μπορούν να εννοηθούν εύκολα από τα συμφραζόμενα, π.χ. *–Ποιος θέλει να μιλήσει; –**Η Ιφιγένεια*** (εννοείται *θέλει να μιλήσει*).

Ύφος και σχήματα λόγου

Λιτότητα, όταν στη θέση μιας λέξης χρησιμοποιείται η αντίθετή της με άρνηση, π.χ. *Το φαγητό που μαγείρεψε η Ελένη δεν ήταν άνοστο.*

Μεταφορά, όταν χρησιμοποιούνται λέξεις ή φράσεις με σημασία διαφορετική από την κυριολεκτική τους, π.χ. *Η Ρία έγινε καπνός.*

Μετωνυμία, όταν χρησιμοποιείται το όνομα του δημιουργού αντί για το δημιούργημα, αυτό που περιέχει κάτι αντί για το περιεχόμενο, π.χ. *Τον τελευταίο καιρό ο Νικόλας ακούει Μπετόβεν*

Ύφος και σχήματα λόγου

Παρομοίωση, όταν συσχετίζεται ένα πρόσωπο ή πράγμα ή μια έννοια με κάτι πολύ γνωστό, με σκοπό να τονιστεί μια ιδιότητα που υπάρχει και στα δύο, π.χ. *Το σπίτι του Παπαδόπουλου είναι σαν πύργος.*

Πλεονασμός, όταν χρησιμοποιούνται περισσότερες λέξεις από όσες χρειάζονται για να αποδοθεί ένα νόημα, π.χ. *Η Σμαρώ πάλι ξαναήρθε.*

Προσωποποίηση, όταν χρησιμοποιούνται λέξεις ή φράσεις με τις οποίες αποδίδονται ανθρώπινες ιδιότητες σε μη ανθρώπινα όντα, π.χ. *Κάθε πρωί ο ήλιος χαμογελάει στους ανθρώπους.*

Ύφος και σχήματα λόγου

Συνεκδοχή, όταν χρησιμοποιείται το ένα αντί για τα πολλά όμοια, το μέρος ενός συνόλου αντί για το σύνολο (και αντίστροφα), η ύλη αντί για το προϊόν που παράγεται από αυτήν ή εκείνο που παράγει αντί για εκείνο που παράγεται, π.χ. *Ο Κρητικός είναι πάντα υπερήφανος (αντί οι Κρητικοί).*

Υπερβατό, όταν παρεμβάλλονται μία ή περισσότερες λέξεις ανάμεσα σε δύο λέξεις που συνδέονται συντακτικά και νοηματικά στενά, π.χ. *Ο διευθυντής εφάρμοσε τους ισχύοντες από τους νόμους κανονισμούς.*

Υπερβολή, όταν χρησιμοποιούνται λέξεις ή φράσεις που ξεπερνούν και το πραγματικό, π.χ. *Να υψώσουμε όλοι τη φωνή μας, να φτάσει έως τον ουρανό*

Ανακεφαλαιώνοντας

Συνοπτικά, στο παρόν μάθημα:

- ✓ Ορίσαμε **τα γνωρίσματα του κειμένου** και εξετάσαμε τη σχέση Κειμενογλωσσολογίας και Πραγματολογίας.
- ✓ Παρουσιάσαμε τα τρία βασικά γένη κειμένων (αφηγηματικά, περιγραφικά, επιχειρηματολογικά).
- ✓ Ορίσαμε την έννοια του **ύφους**, προσδιορίσαμε το ύφος της Νέας Ελληνικής και εξετάσαμε **το ύφος σε διαφορετικά σχήματα λόγου**